

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

ANOTHER KAFKA

Elena Botezatu (Drug)

PhD Student, "Transilvania" University of Braşov

Abstract: This article is focused on one of Kafka's novel 'America', an unfinished novel to which he dedicated many years. If in 'Castle' the world is representative for decay, 'America' is an unfinished book that reveals another world, Kafka is now connected to street life and he feels its humor. It is the most mysterious book written by Kafka, not only because it is not finished, but very important is that the novel brings onto the surface a different meaning of life, the author has a different vision. 'America' is a novel with a visible and a very direct social theme, the characters are more interested about their social stability than about their freedom. The originality of the novel and what sets it apart from other Kafka's works is given by Karl's optimism, despite his life experienced as Negro, he seems to have a chance to achieve his social balance.

Keywords: America, social balance, civilization, hope, continuity.

Franz Kafka este un scriitor de origine iudaică, s-a născut la Praga pe data de 3 iulie a anului 1883. Deşi de origine evreu, limba sa maternă a fost germana, în acel timp, limba oficială a ţării. La Praga, în mijlocul poporului ceh trăiau 25000 de germani, care ocupau posturile de conducere ale statului. Trăind la Praga, capitala regatului boem considerată un adevărat barometru istoric al Imperiului Habsburgic sau placa turnantă a Europei, „Opera lui Kafka-spune un commentator- a izvorât din Praga; ea nu putea să vadă lumina zilei decât la Praga care a marcat-o adânc; ea e pătrunsă, impregnată de Praga.”(Enescu, 1968:28) Pe parcursul vieţii sale Kafka a pendulat între familia evreiască, poporul ceh şi limba germană, el nu s-a integrat total epocii şi mediului său, păstrând o poziţie limitrofă pe care a reuşit să o exprime într-un mod artistic în operele sale. Conştiinţa sa sfâşiată de aspiraţii neîmplinite, de întrebări zadarnice, de dăruiri fără răspuns va fi dublată de cea a personajelor sale care se află într-o continuă căutare de răspunsuri, de definire a existenţei lor apăsată de normele socialului şi a societăţii dominată de o birocrăţie nedreaptă.

A avut debutul literar în anul 1909, publicând primele sale schiţe în revista *Hyperion*. Opera sa literară este vastă, dar numele lui Kafka a rămas în atenţia literaţilor şi a cititorilor, în special datorită operelor publicate postum. Acest merit se datorează lui Max Brod, prietenul lui Kafka, deoarece el nu respectă dorinţa autorului de a-i arde manuscrisele după moarte, ci dimpotrivă i le publică. Aceste opere dintre care amintim *Procesul* (1925), *Castelul* (1926), *America* (1927), sunt de o expresivitate artistică originală. Elemente de suprarealism se îmbină cu o formă de exprimare proprie expresionismului, ceea ce îi determină pe critici să îl considere pe Kafka unul dintre cei mai importanţi scriitori ai secolului XX. Richard A. Posner susţine că

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

---

acest autor reprezintă pentru secolul XX ceea ce a fost Dante pentru secolul XIV, numindu-l una dintre zeitățile culturii moderne.¹

Subiectul lucrării are în centru romanul căruia Kafka i-a dedicat cei mai mulți ani, dintre toate scrierile sale. În timp ce lucra la roman, autorul avea de gând să-l numescă *Der Verschollene* (*Omul dispărut*). El a publicat doar primul capitol, *Fochistul*, în timpul vieții, în anul 1913 și doar primele șase capitole poartă numele alese de el. Romanul va fi publicat de Max Brod abia în anul 1927. În prefața romanului Alina Purcaru subliniază faptul ca aici, Kafka pare a fi diferit față de cel pe care îl putem descoperi în *Castelul*. Dacă în *Castelul* lumea prezentată este una a decăderii și a crepusculului, *America* e o carte neterminată care dezvăluie un Kafka racordat la viața și la umorul străzii. Este cel mai misterios roman al autorului nu pentru că a rămas neterminat, ci pentru că aici putem descoperi un alt fel de a privi și de a înțelege lumea.

Voi încerca să relievez prin ce se diferențiază acest roman de celelate scrieri kafkiene și voi avea în vedere spațiul în care se petrece acțiunea, tema abordată și felul în care sunt construite personajele și dacă acestea înregistrează o evoluție în timpul epocii.

În primul rând, voi avea în vedere titlul romanului, *America*. Pornind de la acesta, țin să menționez faptul că autorul a fost preocupat dintotdeauna de lumea Americii pe care o considera superioară vieții și societății din Europa.² Chiar el mărturisește acest lucru. În redactarea romanului David Coperfied i-ar fi sevit drept sursă de inspirație, la fel și scrierile lui Dickens l-au preocupat intens pe parcursul elaborării romanului.

Punctul de noutate pe care îl aduce acest roman rezidă în primul rând, spune Radu Enescu, în faptul că *America* este unicul roman kafkian a cărui acțiune se poate localiza în timp, în preajma anului 1911³. Kafka a văzut în America o țară gigantică, aici totul pare exagerat. Încă din prima parte a romanului putem observa că lumea Americii pare a fi una bine organizată, și aici mă refer la o lume tehnicizată, mecanizată. Datele și cifrele sunt mereu prezente. Unchiul lui Karl are o casă uriașă în care se pot găsi zece birouri. Propriul său birou e prezentat ca o jucărie complicată cu o suta de sertare, pe care neexperimentatul Karl nu știe cum să o folosească. Senzația de mecanic este oferită în continuare de infernală circulație, străzile în formă de stea, hotelurile uriașe, telefoniștii care sunt dezumanizați fiind prezentați ca niște roboți, activitatea de liftier constă doar într-o simplă apăsare de buton, cei care lucrează la recepția hotelului sunt ca niște mașini ce oferă informații stricte oamenilor într-un ritm la fel de mecanic. Lumea Americii este descrisă ca fiind prinsă în procesul acțiunii civilizatoare, ultratehnicizată, din care decorul natural a dispărut cu desăvârșire. Oamenii sunt pe punctul de

---

¹Whether or not one agrees with W.A. Auden that kafka is to the twentieth century what Dante was to the fourteenth, he is one of the deities of modern culture.' Richard A Posner- The ethical significance of free choice, A replay to professor West

²Universitățile americane sunt incomparabil mai bune decât cele din Europa.”(Kafka, 1995:15)

³„Pornind de la afirmația eroului principal că hotelul Bătrâna găscă de aur din praga la care bucătăreasa șefă îi spune că a lucrat odinioară, a fost demolat cu doi ani în urmă, Hermsdorf fixează, pe baza textului, data acțiunii în 1911, același an când scriitorul își elaborează romanul.”(Enescu,1968:85)

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

---

a deveni părți fără suflet ale mașinariilor. Kafka reușește foarte bine să surprindă demonia civilizației mecanice care este un mit și o temă modernă a operei sale. Acest efect al civilizației americane este bine reflectat în felul în care se dezvoltă protagonistul, Karl. Dacă la început el susține în roman că „Primele zile ale unui European în America se pot compara cu o naștere”(p.30), datorită unei noi panorame a lumii pe care el o cunoaște acum pentru prima dată, spre final, efectul dezumanizator îl va marca și pe el.

Doă dintre temele fundamentale pe care Graudy le observă în opera lui Kafka sunt prezente și în acest roman iar ele sunt cea a căutării și a neîmplinirii. Atât căutarea cât și neîmplinirea sunt teme desprinse din ceea ce presupune tema socialului. *America* e romanul în care adresa socială e vizibilă la modul cel mai concret și direct. Personajul principal, Karl Rossman, este un tânăr dintr-o respectabilă familie de evrei din Praga, care e trimis de familia sa în America pentru a scăpa de rușinea de a fi fost compromis și sedus de o slujnică pe care a lasat-o însărcinată. Deși el va fi așteptat de unchiul său Jakob, eveniment nesperat pentru tânărul Karl a cărui situație financiară suferă schimbări de mari proporții, vom vedea că impulsivat de dorința căutării și de dorința de a cunoaște cât mai mult noua lume în care se află aruncat, va ieși de sub protecția acestuia și va avea de întâmpinat numeroase situații dificile în urma cărora el nu reușește să se împlinească.

Așa cum am menționat, o primă căutare a unei experiențe noi este reprezentată de plecarea din New York, la casa domnului Pollunder. Aceasta alegere a lui Karl a presupus ieșirea de sub tutela unchiului său bogat care prin intermediul unei scrisori date lui Green își ia adio de la nepotul său. Scurta ședere în casa lui Pollunder poate fi o metaforă care ilustrează destinul tipic al străinului care încearcă să înțeleagă și să se acomodeze cu noua și variata și necunoscuta lume a Americii. Rătăcirea lui Karl pe culoarele neiluminate a casei care se afla în construcție, la fel cum în plin proces al dezvoltării tehnice se afla societatea americană, devine simbolică pentru destinul care îl așteaptă pe Karl Rossman după ce va fi aruncat în vârtoarea străzii la ordinal domnului Green, mesagerul unchiului Jakob. De aici seria căutărilor va continua, dar scopul lor nu va mai fi curiozitatea cunoașterii altor oameni sau altor lumi, ci vor viza împlinirea pe plan social. Eroul kafkian începe să fie interesat de aspecte practice, fiind aruncat în cotidian fără protecția părinților sau a unchiului, profesia ajunge să fie singura dimensiune a vieții sale. Însoțit de Robinson și de Delamarche, Karl încercă să găsească ceva de lucru pentru a avea asigurat un echilibru social. Se pare că personajul este mai interesat de echilibru, de stabilitate decât de libertate. Probabil de aceea acceptă cu atâta ușurință slujba de liftier la Hotelul Occidental, în ciuda atenționărilor că aceasta este o muncă solicitantă care presupune corectitudine, un program fix și un comportament care nu-i permite să încalce limitele de ordine interioară ale hotelului. Mai simplu spus, este o slujbă care îl privează de libertate. Dar din câte am observat Karl nu are dorința irezistibilă de libertate. Același lucru este vizibil și la Robinson care este tratat ca un sclav în casa Brundelei, refuză să-l părăsească pe Delamarche, mulțumindu-se cu umilul confort oferit de refugiul din balcon și de resturile de mâncare ascunse sub fotoliu.

Reîntorcându-mă la tema echilibrului, țin să menționez faptul că acest roman pleacă de fapt de la un dezechilibru, care se creează între protagonist și lume (evenimentul cu slujnica) și

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

---

care determină plecarea eroului de acasă și restaurarea unei alte forme de echilibru. Din nefericire, lumea pare a nu mai oferi soluții problemelor și acestea rămân fără răspuns. Speranțele personajelor sunt spulberate. Rossman reușește pentru o perioadă să adere la această stare de stabilitate datorită slujbei de liftier, pe care o practică cu responsabilitate și datorită relațiilor de prietenie cu Teresa și cu bucătăreasa șefă, femeii care îl au în grijă pe tânăr și care îl simpatizează. Robinson, prin apariția sa la hotel, parcă regizată, va fi cel care îi va năruie acest echilibru. În acest moment, protagonistul are ocazia de a vedea absurditatea oamenilor alături de care a lucrat. Atât ospătarul șef, dar mai ales portarul, îl uimesc prin violența și lipsa lor de umanitate, reprezentativă este scena în care portarul profită de funcția pe care o ocupă și de discreția oferită de pereții cabinei acoperiți de o draperie groasă și nu ezită în a-l maltrata fizic pe Karl, ca și când pierderea slujbei nu ar fi fost suficientă. Efectul demonic al procesului civilizator și lupta acerbă pentru păstrarea unei slujbe îi transformă pe aceștia în adevărați monștri sau roboți, care au ca singur crez respectarea strictă a regulamentului, chiar exacerbarea acestuia.

Alături de temele amintite de Grauday, Radu Enescu aduce în atenție și tema singurătății. Dacă în *Castelul K* lupta pentru un post și spera ca prin căsătorie să reușească să se integreze și să depășească statutul de străin în lumea în care intrase, liftierul Karl Rossman dorește și el să prindă rădăcini în această lume dar nu simte nevoia unei companii. Mai mult de atât, el nu dorea să fie integrat în orice fel de comunitate. Avea repulsie față de reprezentanții exploatării. Singura sa tendință de apropiere față de o persoană anume este ilustrată în primul capitol al romanului, când îl cunoaște pe fochist. Nu numai că îl simpatizează pe acesta și îl apără împotriva căpitanului vaporului, dar dorește să rămână în compania lui. Această atitudine poate fi văzută ca una instinctuală și naivă, deoarece el era doar un copil de 16 ani, neinițiat. Fiind lipsit de protecția familiei, el vede în fochist un prim sprijin, un om ocrotitor capabil să-i ofere primele sfaturi utile pentru a supraviețui în noua lume în care, fără voia lui, pășise.⁴ Această dorință de a se afla în compania cuiva se atenuază în timp și dispare după ce el cunoaște adevărata față a oamenilor, motiv pentru care el se îndepărtează de Robinson și de Delamrche și mai apoi încearcă să fugă din casa Brundelei.

Deși romanul nu este încheiat, el aduce o lumină asupra destinului lui Karl. Viața lui Rossman peste ocean nu este doar povestea dezvoltării unui tânăr neinițiat, aflat în luptă cu impedimentele și vicisitudinile vieții. La un moment dat, protagonistul pare a suferi o decădere la niveluri umane tot mai joase (experiența din casa Brundelei, fuga rușinoasă de la hotel, fuga de polție), dar el este salvat în mod aproape magic prin găsirea unei noi slujbe la teatrul din Oklahoma. Nota de originalitate a romanului și ceea ce îl diferențiază de celelalte opere kafkiene este dată de optimismul pe care încă îl mai are Karl în ciuda întâmplărilor trăite. Sub numele de Negro, el pare să mai aibă o șansă și asta nu pentru că lumea în care trăiește va deveni corectă ci pentru că el are speranța că într-un fel sau altul va ieși din orice problemă. *America*

---

⁴Trebuie să te aperi, să spui da sau nu, altminteri oamenii nu au de unde să cunoască adevărul adevărat. Promite-mi că ai să-mi ascuți sfatul, pentru că, spre marele meu regret, presupun că de acum încolo n-am să te mai pot ajuta. Karl începu să plângă; își lipi de obraz mâna crăpată aproape inertă a fochistului, și o acoperi cu sărutări ca pe o comoară de care, iată se despărțea.” (Kafka, 1995:38)

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

---

este primul roman al lui Kafka care are un sfârșit mai fericit, „a semi-happy-ending”, cum bine spune Jean Calligan, deoarece eroul mai primește o șansă de a atinge echilibrul social și totodată este primul roman kafkian în care este conturată imaginea muncitorului (*Fochistul*).

Epica lui Kafka are tendința de a se ocupa de condiția omului, de justificarea sa socială și a poziției sale cosmice și eterne. Este un autor sensibil la tot ceea ce este negativ în realitatea epocii sale și are extraordinara capacitate de a exprima toate aceste lipsuri în operele sale. De exemplu, lupta acerbă a personajului K de a ajunge la Castel pare a fi una sisifiă, lumea de acolo este una deconcertată, lipsită de repere utile dar mai ales se dovedește a fi lipsită de centru. Toate aceste lipsuri îl plasează pe personaj într-un fel de labirint fără ieșire, într-un labirint al absurdului. Această metaforă a labirintului poate fi aplicată și pe structura romanului *America* și am putea spune că aici labirintul are o ieșire și asta ar coincide cu stabilitatea socială a personajului. *America* este un roman care are în centru lupta în condiții precare pentru un anumit statut social. Această temă este una predilectă universului kafkian dar aici devine unică datorită infiltrării unei mici stări de optimism. „Printre opere macabre, demonice, deznădăjduite, se ivește brusc o bucată mai senină și mai luminoasă.”(Enescu 1968:53)

Mottoul⁵ prin care Radu Enescu își începe analiza asupra lui Kafka îl consider reprezentativ pentru romanul *America* deoarece subliniază ambiguitatea oferită de faptul că romanul a fost neterminat și trimite la o posibilă continuitate a experiențelor lui Karl Rossman. Aceste experiențe pot fi nelimitate, deoarece dialogul dintre destrămarea echilibrului și restabilirea acestuia ar fi putut constitui subiectul a mai multor pagini de roman.

BIBLIOGRAPHY

Jean Colligon- Kafka's humour, Yale French Studies, No.16 Foray Through Existentialism

Richard. A. Posner, The ethical significance of free choice: A reply to professor West Harvard Low Review, Vol. 99, No7., may 1986

Radu Enescu- Franz Kafka, Editura pentru literatură universală, Bucuresti 1968

Franz Kafka, *America*, Ed. RAO, București 1995

---

⁵ „Destinul si poate măreția acestei opere este de a oferi totul și de a nu confirma nimic.”

Albert Camus